

Da je ta klinja na obeh koncéh zbrušena, je zato dobro, da se še lahko rabi, če se tudi na enem koncu kaj od drobi, ali pa že tako skrha, da več v zarézo šravfkove glavice ne gré. (Dal. prih.)

Turške goveje kuge še ni konec!

V 13. listu smo se radovali, da je grozovite pošasti vendar enkrat konec; al naše veselje sprevrglo se je kmalu v žalost, kajti iz uradnega vira zvemo, da še v dveh županijah Hrvaških in to v bližnji nam Zagrebški županiji goveje kuge ni konec. Deželna naša vlada zato ne more vojaške posadke od meje Hrvaške Metliškega in Črnomeljskega okraja odstraniti, kakor tudi ni še odstranjena na Štajarskem proti meji Hrvaški. Pa še od druge strani, in to je iz Istre blizo Kranjske meje nam žuga morivna kuga, kajti v vas Zabičje, dobre pol ure od Kranjske meje, se je zatepla kuga, ker je zbolelo dvoje goved in je zaradi tega komisija pobiti dala ostalih 7 tudi te boleznij sumljivih. In tako imamo pa le spet zaprtijo v kužnem okraju Isterskem in Kranjskem. Kakošna nadloga pa je zdaj zaprtija, ko mora kmetovalec polje obdelovati, tega nam ni treba popisovati, vendar je zaprtija sila potrebna, da iz majhne iskre ne postane hud plamen.

Spomini na zaslužene kmetovalce.

Peter Pavel Glavár — izvrsten čebelar.

Zanimivo je, kar „Slov. Čebela“ pripoveduje o našem rojaku Glaváru, ki (rojen leta 1721, umrl l. 1784) po svojih blagih ustanovah bode na veke živel v hvaležnem spominu domovine svoje, posebno pa še fare Komende na Gorenskem in okolice Mirnske in Trebanske na Dolenskem.

Kar pa o njegovem čebelarstvu vemo — piše „Čebela“ — je v kratkem sledeče:

Na svojem posestvu — kupljeni grajščini v Lansprežu med Mirno in Trebnjem — si je naredil čebelnjak s tremi oddelki, kjer je bilo prostora več ko za 200 panjev. V poznejših letih mu je bil ta čebelnjak premajhen, moral je dostaviti še drugega, ali pa čebele drugej imeti. Imel je navadno 400 — 500 panjev. Toliko panjev imeti, pa ne kaže navadnega čebelarja, ampak jako umnega in izurjenega, sicer bi bil lahko imel večo škodo kakor dobiček, ker s čebelarstvom je vendar drugače, kakor z ovčarijo, katero vsaki bogatin lahko ima, da ima le dovolj denarja in prostora. Da je pa res nenavadne čebelarske vednosti imel, niso priča le njegovi mnogobrojni (številni) panji, ampak tudi rokopiis, katerega je čebelarjem v poduk spisal. Naslov rokopisa je: „Pogovor od zhebelnih Rojev skusi A. Jansha Dunajfkiga Vuzhenika v nemshkim jesiku popisano. Na Kranjsko preloshen in popisano skusi visoko vuredniga zhaftitliviga Vuzhenika duhovniga Petra Pavla Glavarja, fajmoshtra nekdanjiga v Commendi, sedajnega Lanspreshke Gosposke zhaftniga gospoda v tem letu 1776.“ Peter Glavar je izročil svoj rokopis malo pred smrtjo učencu Tomeli-u, ter mu zapovedal, naj poskrbi natis rokopisa „k pridu nafhiga kmetizhkega ljudstva“. Al žalibog, da nehvaležni učenec se je za dotično povelje svojega dobrotnika tako malo zmenil, kakor za marsikaj drugega tudi nič. Tako je trud in namen izvrstnega rodoljuba do današnjega dneva neizvršen ostal. Rokopis je neki še dobro ohranjen ter ga shranuje nekdanji Ljubljanski profesor g. J. Rechfeld.

Slovstvene stvari.

„Skutnik = skupnik.“

Spisal J. Navratil.

(Dalje.)

Hrvatski nezadržni „skupnik“ se vjema bolj z našim, nego z ónim hrvatskim (zadržnim) „skupnikom“, ki se v zadržno priženi; kajti tak vzame kakega „zadržarja“ pravo hčer, postane tedaj njemu (tastu) pravi zet¹⁾, ter živi nato z vsemi zadržarji „skupa“ v zadržu. — Našega „skupnika“ pa oženijo novi stariši z dekletom, ki jim ni prava hči, nego je ž njimi v taki razmeri, kakor on; — on pa jim ni zet, kakor jim žena njegova ni snaha.²⁾ To velja tudi o nezadržnem hrvatskem „skupniku“.

Kako pa je postala — vprašaj — ta beseda: „skutnik“ ali „skupnik“? —

Že l. 1853 se je slutilo, da izhaja „skutnik“ morebiti iz besede „skut“, zato ker zovejo Žumberčani³⁾ takó „naročje pri suknji“; na priliko: „dete mu sedi u skútu.“⁴⁾ Vgibalo se je, „da je (novi) oča menda tako dete del, da mu je sedelo na stegni izpod roke.“

... „To je — pisal sem ondaj — le „morebiti“, to ni še dognano; dognano bi bilo, ako bi kje verjeten popis take navade našli, ali verjetno ustno izročilo slišali“....

A ne bi li mogel človek takega popisa najti v kaki... stari knjigi? — tako sem si mislil lani, čitaje óne besede svoje. — Hitro jo začnem slediti, ter sem bil na posled tako srečen, da jo zasledim. Res, da ta knjiga ne popisuje slovanskih navad pri sinovljenju itd., nego „pravne navade“ germanskega naroda; ali kdo ne vé, kako v rodu sta si ta jezika: slovanski pa germanski? — kdo ne vé, v kako tesni zvezi sta (rada ali nerada) ta naroda od nekdanj? — Tista knjiga („Deutsche Rechtsalterthümer“), ki jo je spisal učeni Jak. Grimm leta 1828, jemlje pa vendar po vrhu v misel tudi drugih narodov pravne navade.

Da povém na kratko: Na strani 160 piše Grimm, da so dévali po staroskandinavskem pravu („nach altnordischem recht“) óno déte, katero so hoteli posiniti ali pa pozakoniti (bei der adoption in legitimation) na krilo (schofs⁵⁾), ali pa na kolena. Devanje na krilo („das schofssetzen“) imenovali so „skaut-soetubarn.“

¹⁾ Prim. pri Vuku besede: domazet, domazetovič, uljez, pripuz; v Bogiš. „Zborn.“ 18—19: priselica, doselica, pridolica, („domazet priselica“, „prosti priselica“). Pis.

²⁾ Stsl. „synъha“, ne „synъha; tedaj ni iz debla: synъ (sin), kakor nekateri mislijo in zato pišejo po krivem „sinaha“; gl. v Mikl. slovar. 1862—65 str. 867: sansk. „snuša“ alb. „nuse“ (die neuvermählte). Pis.

³⁾ Tako si velé zdaj tudi sami po glavnem svojem kraju Žumberku nekdanji uskoki bosanski (bôsenski), sosedji kranjskim Slovencem, ki jim pravijo „Vlahi“, „Staroverci“, tudi „Žumberčani“. Po tem novem imenu prekrstili so že prostaki celó svoj pravi hrv.-srbski jezik v „žumberski“, kakor nekdanj Kranjci svoj slovenski jezik v „kranjski.“

Pis.

⁴⁾ „im Schofs“ po Vuku: „u krilu“ ali „na krilu“. „Rječn.“ 303.

⁵⁾ Slovencem ne rabi „krilo“ povsod, kakor na pr. Srbom, za ta pomén (Schofs), nego po mnogih krajih „naročje“, da-si pomenja „na naročje“ prav za prav „auf die Arme“ (in brachia). Murko, Cig. (Wolf)....; prim. pri Vuku 405: „Naručje, der Schooss, sinus; z. B. u naručju, auf den Armen, in brachiis“. — „Naročje pri suknji“ za „Rockschofs“